

**ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดา
เพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด***
**Factors Related to Nurses' Practices in Promoting the Care of Mothers
to Enhance the Neurodevelopment of Preterm Infants***

สุภัสสร	เครืออินทร์ *	Supatsorn	Kurain **
จุฑามาศ	โชติบาง ***	Jutamas	Chotibang ***
อุษณีย์	จินตะเวช ****	Usanee	Jintrawet ****

บทคัดย่อ

การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลทารกของมารดา มีเป้าหมายสำคัญเพื่อลดผลกระทบต่อการพัฒนาการทางระบบประสาทที่อาจผิดปกติ ส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและเหมาะสม การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะคิด และการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด กลุ่มตัวอย่างเป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติการพยาบาลในหออภิบาลทารกแรกเกิดของโรงพยาบาลระดับตติยภูมิในเขตภาคเหนือ 6 แห่ง คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 103 คน ระยะเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนธันวาคม 2561 ถึงเดือนกุมภาพันธ์ 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย (1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาล (2) แบบสอบถามการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด และ (3) แบบสอบถามปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดา เพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน

ผลการศึกษาพบว่า

1. พยาบาลมีความรู้ในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 98.10
2. พยาบาลมีทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 86.40
3. พยาบาลมีการปฏิบัติในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 44.70

* วิทยานิพนธ์หลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

* Master's thesis, Master of Nursing Science Program in Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

** ผู้เขียนหลัก นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ e-mail: Supatsorn598@gmail.com

** Corresponding Author, Graduate Student of Nursing Science program in Pediatric Nursing, Faculty of Nursing, Chiang Mai University; e-mail: Supatsorn598@gmail.com

*** รองศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

*** Associate Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

**** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

**** Assistant Professor, Faculty of Nursing, Chiang Mai University

วันที่รับบทความ 23 กรกฎาคม 2562 วันที่แก้ไขบทความ 2 กันยายน 2562 วันที่ตอบรับบทความ 23 กันยายน 2562

4. ความรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.25, p < .01$) ทักษะมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.32, p < .01$)

ผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมความรู้และทัศนคติที่ดีของพยาบาล เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดที่มีประสิทธิภาพต่อไป

คำสำคัญ: การปฏิบัติของพยาบาล การส่งเสริมการดูแลของมารดา การส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาท ทารกเกิดก่อนกำหนด ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

Abstract

The promotion of maternal care by nurses is important in reducing the effects of abnormal neurodevelopment. These practices are promote neurodevelopment to proceed continuously and appropriately. This descriptive correlational study aimed to explore the relationship between knowledge, attitudes and nursing practices in promoting maternal care to enhance neurodevelopment in preterm infants. The participants were registered nurses based in the neonatal intensive care unit of six tertiary hospitals in northern Thailand. Using purposive sampling, 103 nurses were selected. The data collection period was from December 2018 to February 2019. The research instruments consisted of (1) a nurse demographic questionnaire, (2) the nursing practices to promote maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants questionnaire, and (3) the factors related to nursing practices to promote maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants questionnaire. Data analysis included descriptive statistics and Spearman's correlation coefficient.

The results of this study showed that:

1. Nurses had a high level of knowledge in promoting maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants (98.10%).
2. Attitudes toward promoting maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants were high (86.40%).
3. Nursing practices in promoting maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants were at a high level in 44.70 % of participants.
4. Knowledge had a low positive correlation with nursing practices in promoting maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants ($r = 0.25, p < .01$) and attitude had a moderate positive correlation with nursing practices in promoting maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants ($r = 0.32, p < .01$).

The results of this study provide basic information that can be used to promote knowledge

and good attitudes in nurses. This will make nursing practice in promoting maternal care to enhance the neurodevelopment of preterm infants more effective.

Keywords: Nurses' practices, Promoting the care of mothers, Enhance the neurodevelopment, Preterm infants, Factors related

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทารกเกิดก่อนกำหนด คือ ทารกที่เกิดก่อนอายุ ในครรภ์ 37 สัปดาห์ ทุกปีทั่วโลกมีทารกเกิดก่อนกำหนด ประมาณ 15 ล้านคน ปัจจุบันอุบัติการณ์การเกิดของทารกเกิดก่อนกำหนดมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี (World Health Organization [WHO], 2018) จากการสำรวจ 184 ประเทศทั่วโลก อุบัติการณ์การเกิดของทารกเกิดก่อนกำหนดเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 5 เป็นร้อยละ 18 ของทารกแรกเกิดทั้งหมด ในแต่ละปีมีเด็กมากกว่า 1 ล้านคน เสียชีวิตจากภาวะแทรกซ้อนของการเกิดก่อนกำหนด (Liu et al., 2016) สำหรับประเทศไทย อัตราการเกิดของทารกเกิดก่อนกำหนด คิดเป็นร้อยละ 12 ของทารกแรกเกิดทั้งหมด และอัตราการตายของทารกเกิดก่อนกำหนด เป็นลำดับที่ 56 จาก 193 ประเทศทั่วโลก (Blencowe et al., 2012) ทารกเกิดก่อนกำหนดที่รอดชีวิตส่วนใหญ่จะมีปัญหาสุขภาพจากภาวะแทรกซ้อนที่สำคัญจากความไม่สมบูรณ์ในทุกส่วนของร่างกายเป็นสาเหตุให้ภายหลังเกิดต้องเข้ารับการรักษาพยาบาลอย่างต่อเนื่องในหออภิบาลทารกแรกเกิด

การเกิดก่อนกำหนดทำให้อวัยวะในระบบต่างๆของร่างกายที่ยังพัฒนาไม่สมบูรณ์ ต้องพัฒนาภายใต้สภาพแวดล้อมในหออภิบาลทารกแรกเกิด ทั้งการถูกสัมผัสจับต้องจากการรักษาพยาบาล เสียงที่ดังจากบริเวณโดยรอบและแสงสว่างที่เปิดอยู่ตลอดเวลา (Browne, 2011) โดยเฉพาะพัฒนาการของระบบประสาทส่วนกลาง ขั้นตอนการจัดระเบียบของเซลล์ประสาท และการสร้างปลอกหุ้มใยประสาท มีความสำคัญมากต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา ความจำ และการเรียนรู้ของทารก โดยเริ่มพัฒนาเมื่อทารกอายุในครรภ์ประมาณ 24 สัปดาห์ พัฒนาการอย่างรวดเร็วต่อเนื่อง

หลังเกิด และยังคงพัฒนาต่อไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ หากทารกเกิดก่อนกำหนดได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าที่ไม่เหมาะสม เซลล์ประสาทดังกล่าวจะถูกกำจัดหรือตายไป อีกทั้งพัฒนาการของระบบประสาทสัมผัสจะดำเนินไปเป็นลำดับขั้นตอนที่เฉพาะเจาะจง การกระตุ้นระบบประสาทสัมผัสที่ไม่เป็นไปตามลำดับ จะรบกวนพัฒนาการของระบบประสาทสัมผัสด้านนั้น และระบบประสาทสัมผัสด้านอื่นที่ยังพัฒนาไม่สมบูรณ์ (Holditch-Davis & Blackburn, 2014)

การดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนดแบบบูรณาการของอัลทีเมียร์และฟิลลิป (Altimier & Phillip, 2016) เป็นแนวความคิดดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกโดยยึดครอบครัวเป็นศูนย์กลางและมุ่งเน้นการปกป้องระบบประสาท ส่งเสริมพัฒนาการของสมอง ช่วยฟื้นฟูเซลล์ประสาทที่ได้รับบาดเจ็บ ช่วยลดการตายของเซลล์ประสาท และส่งเสริมการฟื้นฟูของเซลล์ประสาท ให้การทำหน้าที่ของระบบประสาทพัฒนาต่อไป แนวคิดนี้ตระหนักว่า มารดาเป็นสมาชิกคนสำคัญของทีมที่ให้การดูแลทารก โดยพยาบาลประจำหออภิบาลทารกแรกเกิดเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือและส่งเสริมมารดา (Apichutboonchock, 2013) เพื่อให้มารดามีความรู้และทักษะในการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอย่างถูกต้องและเหมาะสม การปฏิบัติของพยาบาลโดยการให้ความรู้ การโค้ชเพื่อฝึกฝนทักษะในกิจกรรมการดูแลทารก และภายหลังได้รับการโค้ช พยาบาลทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง คอยให้ความช่วยเหลือและกระตุ้นให้มารดาปฏิบัติกิจกรรมการดูแลทารกได้อย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วยกิจกรรม 6 ด้าน ได้แก่ การสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการ

พื้นหาย การจัดทำและการจับต้อง การป้องกันการนอนหลับ การลดความเจ็บปวดและความเครียด การปกป้องผิวหนัง และการส่งเสริมโภชนาการ ซึ่งการปฏิบัติของพยาบาลอาจเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย โดยปัจจัยพื้นฐานสำคัญของพยาบาลที่สามารถนำไปสู่การปรับเปลี่ยนเพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดให้มีประสิทธิภาพคือ ปัจจัยด้านความรู้และทัศนคติของพยาบาล อีกทั้ง การศึกษาการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมมารดาดูแลทารก พบกิจกรรมซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการพื้นหาย และด้านการส่งเสริมโภชนาการเท่านั้น ยังไม่ครอบคลุมการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดทั้งหมด 6 ด้าน และยังไม่พบรายงานการศึกษาปัจจัยดังกล่าว

ปัจจัยความรู้ และทัศนคติของพยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1975) ที่ว่า พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัติในเรื่องนั้น กล่าวคือ เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องใด จะส่งผลให้มีการจดจำและเข้าใจ สามารถคิดวิเคราะห์ จนเกิดการสังเคราะห์เชื่อมโยงไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และสามารถประเมินผลของการปฏิบัติ นำไปสู่การเกิดทัศนคติหรือรับรู้ต่อผลลัพธ์ของการปฏิบัติ ทัศนคติจะส่งผลให้บุคคลมีการตอบสนองต่อการปฏิบัติในเรื่องนั้นทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ดังผลการศึกษาปัจจัยด้านความรู้ที่พบว่า พยาบาลที่มีความรู้เกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดรายบุคคล ทำให้พยาบาลปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด (Bagh-lani et al., 2019) พบว่า ปัญหาการส่งเสริมมารดาดูแลทารกเกิดก่อนกำหนดแบบแกงการู ส่วนหนึ่งเกิดจาก

พยาบาลขาดความรู้ เมื่อพยาบาลมีความรู้ พยาบาลจะปฏิบัติการส่งเสริมมารดาดูแลทารกเกิดก่อนกำหนดแบบแกงการู สำหรับปัจจัยด้านทัศนคติ จากการศึกษาของมอสเคดา และคณะ (Mosqueda et al., 2013) พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่พึงพอใจและมีทัศนคติเชิงบวกในการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกรายบุคคล และหากพยาบาลมีทัศนคติเชิงลบที่เห็นว่า การปฏิบัติการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกไม่มีความสำคัญ ปฏิบัติเพียงการดูแลรักษาทางการแพทย์ตามแบบแผนประจำวัน พยาบาลมีแนวโน้มจะไม่ปฏิบัติการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารก (Kim & Shin, 2014)

ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาปัจจัยความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ผลการศึกษาครั้งนี้อาจนำไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดในหออภิบาลทารกแรกเกิดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ กับ การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติ กับ การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด

คำถามการวิจัย

1. ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

ระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดเป็นอย่างไร

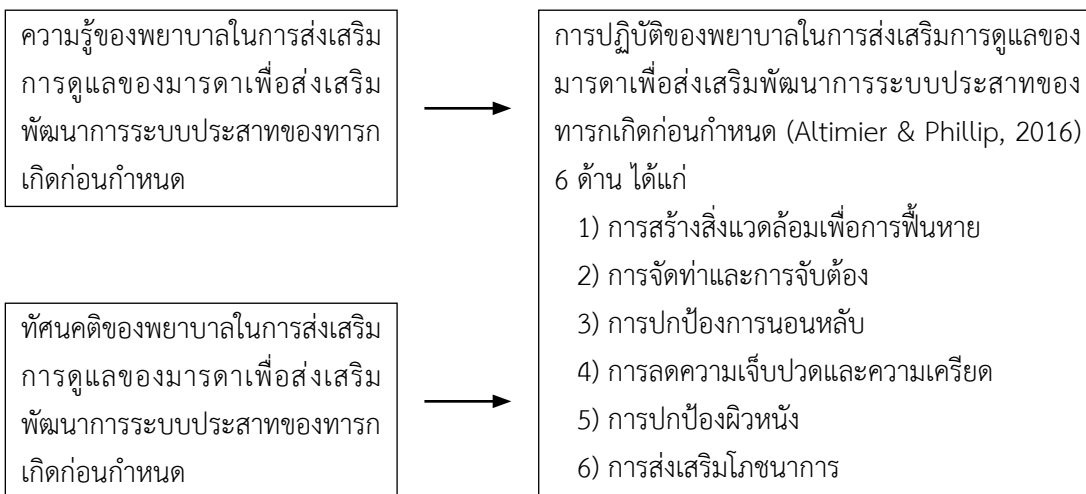
2. ความรู้มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดหรือไม่ อย่างไร

3. ทักษะมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดหรือไม่ อย่างไร

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดแบบบูรณาการของอัลทิมียร์และฟิลลิปส์ (Altimier & Phillip, 2016) ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งพยาบาลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการดูแลของมารดา เพื่อส่งเสริม

พัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด โดยการให้ความรู้ การโค้ช และการเป็นพี่เลี้ยงมารดา ปฏิบัติกิจกรรม 6 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟู 2) การจัดทำและการจับต้อง 3) การปกป้องการนอนหลับ 4) การลดความเจ็บปวดและความเครียด 5) การปกป้องผิวหนัง และ 6) การส่งเสริมโภชนาการ โดยปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญของพยาบาล ได้แก่ ปัจจัยด้านความรู้และทัศนคติของพยาบาล ตามแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom, 1975) พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกมีความสัมพันธ์กับความรู้และทัศนคติที่มีต่อการปฏิบัตินั้น หากพยาบาลมีความรู้และทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด พยาบาลจะปฏิบัติส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดได้ดีขึ้น ดังแผนภาพที่ 1

(Bloom, 1975)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlational research) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับการขึ้นทะเบียนและมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ชั้นหนึ่ง จากสภาการพยาบาล ปฏิบัติการพยาบาลในหออภิบาลทารกแรกเกิดของโรงพยาบาลระดับตติยภูมิในเขตภาคเหนือ 11 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพจำนวน 103 คน คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงตามเกณฑ์คุณสมบัติการคัดเลือก ดังนี้ 1) พยาบาลระดับปฏิบัติการไม่ได้ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับหัวหน้าหอผู้ป่วยขึ้นไปหรืออยู่ระหว่างการลางาน 2) ให้ความร่วมมือและยินยอมเข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้

การเลือกกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน โดยมี ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัย คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Srisatidharakul, 2010) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยจำนวน 103 คน สุ่มตัวอย่างโรงพยาบาลโดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย ด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่แทนที่ 6 แห่ง ได้แก่ โรงพยาบาลแพร์ โรงพยาบาลน่าน โรงพยาบาลลำปาง โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลพุทธชินราช และโรงพยาบาลสวรรค์ประชารักษ์ คำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากโรงพยาบาลที่สุ่มได้ทั้ง 6 แห่ง ตามสัดส่วนประชากรของแต่ละโรงพยาบาล แจกแบบสอบถามให้พยาบาลวิชาชีพที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จนครบตามจำนวนที่ต้องการ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยตามที่คำนวณไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด 2) แบบสอบถามความรู้ของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด 3) แบบสอบถามทัศนคติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมตามรูปแบบการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนดแบบบูรณาการของอัลทิมิเยร์และฟิลลิปส์ (Altimier & Phillip, 2016) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามทั้ง 3 ฉบับ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและให้ข้อเสนอแนะ คำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (content validity index) ได้เท่ากับ 1 จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา โดยไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่างที่หออภิบาลทารกแรกเกิด โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่จำนวน 10 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือแบบสอบถามการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .96 แบบสอบถามความรู้ของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ใช้สูตรคูเดอริชาร์ดสัน 20 (Kuder-Richardson 20) ได้ค่าความเชื่อมั่น .79 และแบบสอบถามทัศนคติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น .86 (Burns & Grove, 2009)

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยนำหนังสือพิทักษ์สิทธิเสนอต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยและเอกสารขออนุญาตเก็บข้อมูลวิจัยเสนอต่อผู้อำนวยการของโรงพยาบาลทั้ง 6 แห่ง จากนั้นดำเนินการรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนการวิจัย โดยพยาบาลกลุ่มตัวอย่างสามารถตัดสินใจได้อย่างอิสระในการเข้าร่วมการวิจัย สามารถปฏิเสธหรือถอนตัวจากการเข้าร่วมการวิจัยเมื่อใดก็ได้ตลอดระยะเวลาการวิจัย โดยจะไม่เกิดการสูญเสียประโยชน์และไม่มีผลกระทบต่อการประเมินผลการปฏิบัติงาน ข้อมูลทุกอย่างที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะถูกเก็บเป็นความลับ และนำเสนอข้อมูลในภาพรวมทางการศึกษาเท่านั้น

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยเข้าพบพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง แนะนำตัวเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการรวบรวมข้อมูลของการวิจัย ให้รับทราบ เพื่อขอความร่วมมือ และขอความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย เมื่อพยาบาลกลุ่มตัวอย่างยินยอมเข้าร่วมการวิจัยแล้ว ผู้วิจัยให้ลงลายมือชื่อในเอกสารแสดงความยินยอมเข้าร่วมการวิจัย ผู้วิจัยมอบแบบสอบถามงานวิจัยจำนวน 1 ชุดให้กับพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามจะประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ 1) แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาล 2) แบบสอบถามการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด 3) แบบสอบถามความรู้ของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด และ 4) แบบสอบถามทัศนคติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด เมื่อพยาบาลกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเสร็จสิ้น ให้นำเอกสารใส่ในซองกระดาษสีน้ำตาลและปิดสนิทไว้ แยกคืนเอกสารแบบสอบถามและเอกสารแสดงความยินยอมอย่างชัดเจน เพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวของพยาบาลกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาล ข้อมูลความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทัศนคติและการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของสเปียร์แมน (Spearman Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของพยาบาล กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในหออภิบาลทารกแรกเกิด จำนวน 103 คน ส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 40 - 49 ปี ร้อยละ 39.80 ระดับการศึกษาสูงสุด คือ ปริญญาตรีร้อยละ 89.30 และปริญญาโทร้อยละ 10.70 มีระยะเวลาการทำงานในหออภิบาลทารกแรกเกิดเฉลี่ย 15.25 ปี เคยได้รับการอบรมหรือประชุมวิชาการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดร้อยละ 61.20 โดยได้รับการอบรมหรือประชุมวิชาการ 4 - 6 ครั้ง ร้อยละ 25.20 เนื้อหาที่ได้รับการอบรมมากที่สุด คือ การลดความเจ็บปวดและความเครียด ร้อยละ 18.90

ส่วนที่ 2 การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ

ระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด พยาบาลมีระดับคะแนนการปฏิบัติในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดโดยรวมในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 44.70 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 261.33 (S.D. = 54.13) เมื่อพิจารณาการปฏิบัติของพยาบาลจำแนกรายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนการปฏิบัติอยู่

ในระดับสูง ซึ่งด้านการสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูหายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 64.10 ด้านการลดความเจ็บปวดและความเครียด คิดเป็นร้อยละ 61.20 ส่วนด้านการส่งเสริมโภชนาการ และด้านการปกป้องผิวหนังมีระดับคะแนนการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 57.30 และ 55.40 ตามลำดับ แสดงรายละเอียดในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพยาบาล จำแนกตามช่วงคะแนนและระดับคะแนนการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด โดยรวมและรายด้าน (n=103)

การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดา	ระดับคะแนน	ช่วงคะแนน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การปฏิบัติของพยาบาลโดยรวม ($\bar{X}$ = 261.33, S.D. = 54.13, Range = 101.00 - 366.00 คะแนน)	ต่ำ	93.00 - 185.99	13	12.60
	ปานกลาง	186.00 - 278.99	44	42.70
	สูง	279.00 - 372.00	46	44.70
การปฏิบัติของพยาบาลรายด้าน				
1. การสร้างสิ่งแวดล้อมเพื่อการฟื้นฟูหาย ($\bar{X}$ = 63.11, S.D.= 12.83, Range = 21 - 84 คะแนน)	ต่ำ	21.00 - 41.99	5	4.90
	ปานกลาง	42.00 - 62.99	32	31.00
	สูง	63.00 - 84.00	66	64.10
2. การจัดทำและการจับต้อง ($\bar{X}$ = 5.21, S.D.= 8.88, Range = 12 - 48 คะแนน)	ต่ำ	12.00 - 23.99	14	13.60
	ปานกลาง	24.00 - 35.99	30	29.10
	สูง	36.00 - 48.00	59	57.30
3. การปกป้องการนอนหลับ ($\bar{X}$ = 35.92, S.D. = 8.15, Range = 13 - 48 คะแนน)	ต่ำ	12.00 - 23.99	8	7.80
	ปานกลาง	24.00 - 35.99	39	37.80
	สูง	36.00 - 48.00	56	54.40
4. การลดความเจ็บปวดและความเครียด ($\bar{X}$ = 17.69, S.D. = 4.23, Range = 6 - 24 คะแนน)	ต่ำ	6.00 - 11.99	6	5.80
	ปานกลาง	12.00 - 17.99	34	33.00
	สูง	18.00 - 24.00	63	61.20
5. การปกป้องผิวหนัง ($\bar{X}$ = 45.81, S.D. = 12.39, Range = 18 - 72 คะแนน)	ต่ำ	18.00 - 35.99	19	18.40
	ปานกลาง	36.00 - 53.99	57	55.40
	สูง	54.00 - 72.00	27	26.20
6. การส่งเสริมโภชนาการ ($\bar{X}$ = 62.88, S.D. = 14.23, Range = 26 - 96 คะแนน)	ต่ำ	24.00 - 47.99	16	15.50
	ปานกลาง	48.00 - 71.99	59	57.30
	สูง	72.00 - 96.00	28	27.20

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ระดับคะแนนความรู้ของพยาบาลส่วนใหญ่อยู่

ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 98.10 และระดับคะแนน ความรู้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 1.90 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 12.61 คะแนน (S.D. = 1.23) คะแนน สูงสุด 14 คะแนน และคะแนนต่ำสุด 8 คะแนน

ระดับคะแนนทัศนคติของพยาบาลโดยรวมอยู่ใน ระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 86.40 รองลงมา คือ ระดับปาน กลาง คิดเป็นร้อยละ 13.60 โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย 73.78 คะแนน (S.D. = 7.36) คะแนนสูงสุด 88 คะแนน และ คะแนนต่ำสุด 60 คะแนน เมื่อพิจารณาในระดับคะแนน ทัศนคติของพยาบาลจำแนกรายด้าน พบว่า พยาบาล ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนทัศนคติอยู่ในระดับสูง ซึ่งด้าน การส่งเสริมโภชนาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 98.10 ส่วนที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้อง

กับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของ มารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารก เกิดก่อนกำหนด

ความรู้ของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับต่ำกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการ ดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาท ของทารกเกิดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .254, p < .01$) และทัศนคติของพยาบาลมีความ สัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติของ พยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริม พัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .321, p < .01$) แสดง รายละเอียดในตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความรู้ และทัศนคติกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแล ของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด (n = 103)

ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	การปฏิบัติของพยาบาล		
	ความสัมพันธ์ (r)	p-value	ระดับความสัมพันธ์
ความรู้	.254	.009*	ต่ำ
ทัศนคติ	.321	.001*	ปานกลาง

หมายเหตุ. * $p < .01, r =$ Spearman rank correlation coefficient

การอภิปรายผล

ความรู้ของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของ มารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารก เกิดก่อนกำหนด ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลมีความ รู้อยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 98.10 สอดคล้องกับ ผลการศึกษาที่พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่ร้อยละ 87.5 มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริม พัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดรายบุคคลอยู่ในระดับ สูง (Baghlani et al., 2019) อาจเนื่องมาจาก พยาบาล ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.20 เคยได้รับการอบรมความรู้หรือ เข้าร่วมประชุมวิชาการเกี่ยวกับการส่งเสริมการดูแลของ มารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารก เกิดก่อนกำหนด ดังการศึกษาของคาโปลิงกวาและจิล (Capolingua & Gill, 2018) พบว่า พยาบาลที่ผ่าน

การอบรมความรู้ มีความรู้ที่ดีกว่าเกี่ยวกับการประเมิน และจัดการความเจ็บปวดในทารกเกิดก่อนกำหนด นอกจากนี้ระดับการศึกษาที่สูงขึ้นยังส่งผลต่อความรู้ใน การจัดการความเจ็บปวดในทารกเกิดก่อนกำหนดของ พยาบาลที่เพิ่มมากขึ้นด้วย

ทัศนคติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของ มารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารก เกิดก่อนกำหนด ผลการศึกษาพบว่า พยาบาลมีคะแนน ทัศนคติอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 86.40 พยาบาล มีทัศนคติเชิงบวกในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อน กำหนด สอดคล้องกับการศึกษาของมอสเคด้าและคณะ (Mosqueda et al., 2013) พบว่า แพทย์และพยาบาล มีคะแนนทัศนคติอยู่ในระดับสูง เป็นทัศนคติเชิงบวก

ในการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการทารกรายบุคคล นอกจากนี่ยังระยะเวลาในการปฏิบัติงานที่มากขึ้นยังส่งผลให้คะแนนทัศนคติสูงขึ้นด้วย โดยพยาบาลส่วนใหญ่มีระยะเวลาการทำงานระหว่าง 16 - 20 ปี ซึ่งอายุและระยะเวลาการปฏิบัติงานที่เพิ่มขึ้นนี้ ทำให้พยาบาลมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการส่งเสริมการดูแลทารกของมารดาเพิ่มขึ้น จากระยะเวลาการปฏิบัติงานที่มากขึ้น ทำให้ได้เห็นถึงประโยชน์และผลดีของการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดในทางปฏิบัติมากขึ้น จึงส่งผลให้พยาบาลมีทัศนคติที่ดี

การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติของพยาบาลอยู่ในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 44.70 สอดคล้องกับการศึกษาของ เกศินี คันธวงศา และคณะ (Khantawongsa et al., 2017) พบว่า การปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมมารดาดูแลทารกเกิดก่อนกำหนดแบบแกการอยู่ในระดับสูง อาจเนื่องมาจากพยาบาลร้อยละ 61.20 เคยได้รับการอบรมความรู้หรือประชุมวิชาการ ซึ่งการอบรมช่วยพัฒนาความรู้ ความชำนาญและทักษะของบุคคล ส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังการศึกษาของของดลภกร มาตรฐาน และคณะ (Matayaboon et al., 2016) ที่พบว่า พยาบาลที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนด ทำให้การปฏิบัติของพยาบาลเพิ่มขึ้น

เมื่อพิจารณาผลการศึกษารายด้าน พบว่า ด้านการปกป้องผิวหนัง การปฏิบัติของพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 55.30 อาจเป็นเพราะ พยาบาลเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการปกป้องผิวหนัง ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของการดูแลผิวหนังที่บอบบางยังพัฒนาไม่สมบูรณ์ของทารกเกิดก่อนกำหนด และประโยชน์ของการนวดที่เหมาะสมกับพัฒนาการของทารก ทำให้ทารกผ่อนคลาย ส่งผลให้สมองทำหน้าที่ได้ดี (Thampanichawat, 2016) แต่ผลการศึกษาพบว่า มีพยาบาลที่ไม่มี

การปฏิบัติในบางข้อคำถามด้านการปกป้องผิวหนังของทารก ได้แก่ ข้อคำถามการปฏิบัติของพยาบาลเกี่ยวกับการอาบน้ำแบบห่อตัวทารก การอาบน้ำทารกที่มีน้ำหนักตัวมากกว่า 1,000 กรัม สามารถใช้สบู่หรือครีมอาบน้ำที่มีค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) เป็นกลางอาบน้ำได้ และการใช้น้ำเปล่าอาบน้ำหรือเช็ดตัว กรณีทารกน้ำหนักตัวน้อยกว่า 1,000 กรัม อาจเนื่องมาจาก สำหรับการดูแลรักษาพยาบาลในหออภิบาลทารกแรกเกิดจะมุ่งเน้นความสำคัญในการดูแลทารกให้รอดพ้นจากภาวะวิกฤตเป็นหลัก การป้องกันการสูญเสียและความร้อนออกจากร่างกาย โดยเน้นการดูแลความอบอุ่นให้แก่ทารก (Kim & Shin, 2014) จึงไม่มีการอาบน้ำทารกแบบห่อตัว หรือการเช็ดตัวทารก ซึ่งเป็นแนวทางปฏิบัติของทางโรงพยาบาลที่ศึกษา

ด้านการส่งเสริมโภชนาการ การปฏิบัติของพยาบาลอยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 57.30 อาจเป็นเพราะพยาบาลเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการส่งเสริมโภชนาการ ทำให้ทราบถึงประโยชน์ของทารกเกิดก่อนกำหนดที่ได้รับการส่งเสริมนมมารดาอย่างต่อเนื่อง จะช่วยให้พัฒนาการของสมองและระบบประสาทพัฒนาได้อย่างเหมาะสม แต่ผลการศึกษาพบว่า มีพยาบาลที่ไม่มีการปฏิบัติในบางข้อคำถามด้านการส่งเสริมโภชนาการ ได้แก่ การให้ทารกดมกลืนน้ำนมมารดาขณะทำการให้นมทางสายยางให้อาหาร หรือการดูดเต้านมเปล่าของมารดา พยาบาลให้ข้อมูลว่าเนื่องจากทารกได้รับการดูแลรักษาอยู่ในหออภิบาลทารกแรกเกิด มารดาจึงเข้าเยี่ยมมานาน ๆ ครั้ง และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลในบางโรงพยาบาลที่ศึกษา โรงพยาบาลได้กำหนดให้เข้าเยี่ยมเป็นเวลาเท่านั้น จึงทำให้การปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวลดลง ยังมีการศึกษาพบว่า พยาบาลคิดว่าการดูแลทารกร่วมกับมารดาอาจเป็นการเพิ่มภาระงานเนื่องจากการสื่อสารและการปฏิบัตินั้นใช้ระยะเวลานาน (Mosqueda et al., 2013)

ผลการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า ความรู้ของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดา

เพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .254, p < .01$) อธิบายได้ว่า เมื่อบุคคลมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องใด จะส่งผลให้จดจำและเกิดความเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงความรู้จนเกิดการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์วิธีการนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Bloom, 1975) ดังการศึกษาของปากาณี และคณะ (Baghlani et al., 2019) พบว่า พยาบาลมีความรู้เกี่ยวกับการประเมินและส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดรายบุคคลในระดับสูง ทำให้พยาบาลปฏิบัติการส่งเสริมพัฒนาการทารกเกิดก่อนกำหนดสอดคล้องกับการศึกษาของดลภพร มาตยาบูน และคณะ (Matayaboon et al., 2016) ที่พบว่า ความรู้ของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติของพยาบาลในการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของทารกเกิดก่อนกำหนด ($r = .210, p < .01$)

การศึกษาความสัมพันธ์พบว่า ทักษะคิดของพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = .321, p < .01$) แสดงให้เห็นว่า เมื่อพยาบาลมีทัศนคติที่ดีในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด พยาบาลย่อมปฏิบัติการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดได้ดี สอดคล้องกับการศึกษาพบว่า ทักษะคิดเชิงบวกเป็นปัจจัยสนับสนุนให้พยาบาลปฏิบัติการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกในหออภิบาลทารกแรกเกิด (Park & Kim, 2019) อีกทั้งการศึกษาของมอสเคดา และคณะ (Mosqueda et al., 2013) พบว่า พยาบาลส่วนใหญ่พึงพอใจและมีทัศนคติเชิงบวกในการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกรายบุคคล โดยเห็นว่าการดูแลเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทารกรายบุคคล ทำให้ปฏิบัติการพยาบาลดูแลทารกได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการส่งเสริมการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการให้ความรู้และฝึกทักษะสำหรับพยาบาล ด้านการปกป้องผิวหนังและการส่งเสริมโภชนาการที่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
2. เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด บนหออภิบาลทารกแรกเกิด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนดในโรงพยาบาลอื่นๆทั่วประเทศ
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยทำนายการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด
3. ควรมีการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการให้ความรู้ต่อการปฏิบัติของพยาบาลในการส่งเสริมการดูแลของมารดาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการระบบประสาทของทารกเกิดก่อนกำหนด

เอกสารอ้างอิง

- Altimier, L., & Phillip, R. M. (2016). The neonatal integrative developmental care model: Advanced clinical applications of the seven core measures for neuroprotective family-centered developmental care. *Newborn & Infant Nursing Reviews, 16*(4), 230-244.
- Apichutboonchock, S. (2013). Parents, participation on their preterm development support in neonatal intensive care unit. *Vajira Medical Journal, 57*(1), 65-72. (in Thai)
- Baghlani, R., Mohammad-Bagher, H., Safaiyan, A., Alizadeh, M., & Arshadi-Bostanabad, M. (2019). Neonatal intensive care unit nurses' perceptions and knowledge of newborn individualized developmental care and assessment program: A multicenter study. *Iranian Journal of Nursing and Midwifery Research, 24*(2), 113-117. doi: 10.4103/ijnmr. IJNMR_54_18
- Blencowe, H., Cousens, S., Oestergaard, M. Z., Chou, D., Moller, A. B., Narwal, R., . . . Lawn, J. E. (2012). National, regional and worldwide estimates of preterm birth rates in the year 2010 with time trends for selected countries since 1990: A systematic analysis and implications. *The Lancet, 379*(9832), 2162-2172. doi: 10.1016/S0140-6736(12)60820-4
- Bloom, B. S. (1975). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals: Handbook 1: Cognitive domain* (20th ed.). New York: NY, David McKay.
- Browne, J. V. (2011). Developmental care for high-risk newborns: Emerging science, clinical application, and continuity from newborn intensive care unit to community. *Clinics in Perinatology, 38*(4), 719-729. doi: 10.1016/j.clp.2011.08.003
- Burns, N., & Grove, S. K. (2009). *The practice of nursing research: Appraisal, synthesis, and generation of evidence* (6th ed.). St. Louis: Saunders Elsevier.
- Capolingua, M., & Jill, F. J. (2018). Neonatal nurses' self-reported practices, knowledge and attitudes toward premature infant pain assessment and management. *Journal of Neonatal Nursing, 24*(4), 218-224. doi: 10.1016/j.jnn.2018.03.002
- Holditch-Davis, D., & Blackburn, S.T. (2014). Neurobehavioral development. In C. Kenner & J. Lott (Eds.), *Comprehensive neonatal nursing care* (5th ed., pp. 689-721). New York: Spring Publishing Company.
- Khantawongsa, K., Urharmnuay, M., & Klunklin, P. (2017). Factors related to kangaroo mother care promotion for preterm infants, *Nursing Journal, 44*(1). 22-33. (in Thai)
- Kim, J., & Shin, H. (2014). Concept analysis of developmental care for preterm infants: Hybrid model. *Child Health Nursing Research, 20*(4), 350-358. doi: 10.4094/chnr. 2014.20.4.350
- Liu, L., Oza, S., Hogan, D., Chu, Y., Perin, J., . . . Zhu, J. (2016). Global, regional, and national causes of under-5 mortality in 2000-15: An updated systematic analysis with implications for the sustainable development goals. *The Lancet, 388*(10063), 3027-3035. doi: 10.1016/S0140-6736(16)31593-8

- Matayaboon, D., Klunklin, P., & Urharmnuay, M. (2016), Practices of nurses and related factors on developmental care for preterm infants. *Nursing Journal*, 43(4).1-11. (in Thai)
- Mosqueda, R., Castilla, Y., Perapoch, J., De la Cruz, J., López-Maestro, M., & Pallás, C. (2013). Staff perceptions on newborn individualized developmental care and assessment program (NIDCAP) during its implementation in two Spanish neonatal unit. *Early Human Development*, 89, 27-33. doi: 10.1015/j.earlhumdev.2012.07.013
- Park, J., & Kim, J. (2019). Factors influencing developmental care practice among neonatal intensive care unit nurses. *Journal of Pediatric Nursing*, 47, 10-15. doi: 10.1016/j.pedn.2019.03.014
- Srisatidnarakul, B. (2010). *The methodology in nursing research*. Bangkok: Youandi intermedia.
- Thampanichawat, W. (2016). Developmental care for preterm infants. In W. Thampanichawat, S. Rungamornrat, & S. Payakkaraung (Eds.). *Nursing care for high risk Neonates* (pp. 51-73). Bangkok: Faculty of Nursing, Mahidol University. (in Thai)
- World Health Organization. (2018). *Preterm birth*. Retrived from <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/preterm-birth>